

Fråga om ett antal arbetstagare har rätt till ytterligare ackordslön och därvid tolkning av begreppet urtag i kollektivavtalet Kombiackordsprislistan 2010 för golvlägningsbranschen.

Postadress
Box 2018
103 11 STOCKHOLM
Besöksadress
Stora Nygatan 2 A och B

Telefon
08-617 66 00
Telefax
08-617 66 15
kansliet@arbetsdomstolen.se
www.arbetsdomstolen.se

Expeditionstid
Måndag-fredag
09.00-12.00
13.00-15.00

ARBETSDOMSTOLEN

DOM
2015-05-20
StockholmDom nr 31/15
Mål nr A 69/14

KÄRANDE och GENSVARANDE

1. Sveriges Byggindustrier, Box 5054, 102 42 Stockholm
2. BBM i Karlstad AB, 556473-5131, Box 38, 651 02 Karlstad
Ombud för 1 och 2: advokaten Gunnar Blomberg, Wistrand Advokatbyrå
Stockholm KB, Box 7543, 103 93 Stockholm

SVARANDE och GENKÄRANDE

Svenska Byggnadsarbetareförbundet, 106 32 Stockholm
Ombud: förbundsjuristen Stefan Kjellström, LO-TCO Rättsskydd, Box 1155,
111 81 Stockholm

SAKEN

tolkning av kollektivavtal

Bakgrund och yrkanden

Mellan Sveriges Byggindustrier (BI) och Svenska Byggnadsarbetareförbundet (förbundet) gäller kollektivavtal, byggavtalet. BBM i Karlstad AB (bolaget) är medlem i BI och därmed bundet av avtalet. Som en del av byggavtalet gäller mellan parterna den s.k. kombiackordsprislistan 2010 för golvläggningsbranschen (kombiackordsprislistan).

Kombiackordsprislistan innehåller i tabell 4 ”Parkett” bestämmelser om ersättning för läggning av parkettgolv. Av punkten 042 framgår att ”Urtag t.o.m. 80 mm diameter eller största sidomått utöver 4 st per golvyta” ersätts med 4,30 kr per styck. Av punkten 043 framgår att ”D:o över 80 mm t.o.m. 400 mm diameter eller största sidomått” ersätts med 8,70 kr per styck.

P.L., A.P., H.D., T.S. och J.A. är medlemmar i förbundet och anställda hos bolaget. Tvist har uppkommit mellan parterna om de fem arbetstagarna har rätt till ytterligare ackordslön enligt kombiackordsprislistan för de arbeten de utfört under perioden november 2012–februari 2013, när de vid parkettläggning gjort urtag ur parkettbrädorna för radiatorrör. Parterna är oense i frågan om de urtag arbetstagarna gjort har omfattats av punkten 042 eller 043.

Tvisteförhandlingar har förevarit utan att parterna har kunnat enas.

BI och bolaget (arbetsgivarparterna) har väckt talan mot förbundet i Arbetsdomstolen och yrkat att domstolen ska förklara att bolaget inte är betalningsskyldigt för tillkommande lön till P.L. med 859,55 kr, till A.P. med 1 190,37 kr, till H.D. med 5 789,83 kr, till T.S. med 750,51 kr och till J.A. med 547,79 kr, tillhoppa 9 138,03 kr.

Förbundet har bestritt käromålet och genstämningsvis yrkat att Arbetsdomstolen ska förplikta bolaget att

- 1) till P.L. utge 859,55 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 485 kr från den 5 december 2012 samt på 374,55 kr från den 13 februari 2013, allt till dess betalning sker,
- 2) till A.P. utge 1 190,37 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 1 163,99 kr från den 5 december 2012 samt på 26,38 kr från den 13 februari 2013, allt till dess betalning sker,
- 3) till H.D. utge 5 789,83 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 5 642,12 kr från den 5 december 2012 samt på 147,71 kr från den 13 februari 2013, allt till dess betalning sker,
- 4) till T.S. utge 750,51 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 210,90 kr från den 5 december 2012, på 452,61 kr från den 2 januari 2013 samt på 87 kr från den 16 januari 2013, allt till dess betalning sker, och
- 5) till J.A. utge 547,79 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 210,90 kr från den 5 december 2012 samt på 336,89 kr från den 2 januari 2013, allt till dess betalning sker.

Arbetsgivarparterna har bestritt genkäromålet, men har vitsordat skäligheten av de yrkade beloppen samt sättet för räntans beräkning. I den mån arbetsgivarparternas fastställelseyrkande ogillas har arbetsgivarparterna medgivit förbundets yrkanden.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Till utveckling av talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Arbetsgivarparterna

Bakgrund

Bolaget är ett golvföretag med verksamhet i Karlstad med omnejd. Bolaget bedriver sin verksamhet inom golvläggning, plattsättning och avjämning.

P.L., A.P., H.D., T.S. och J.A. är anställda hos bolaget som golvläggare. P.L., A.P. och H.D. har utfört arbete på arbetsplatserna Freja Scandic och Väduren. T.S. och J.A. har utfört arbete på arbetsplatserna Sjöhus, Riverside och Bryggudden. T.S. har därutöver utfört arbete på arbetsplatsen Freja.

Arbetstagarna har lagt parkettgolv och därvid gjort urtag i parketten för radiatorrör. Arbetsmomentet utförs genom att parkettläggaren borrar två hål med en diameter om ca 20 mm i parkettbrädan, gör en utsågning i parkettbrädans bakkant i form av en kil, för att därefter lägga parkettbrädan med de utsågade hålen mot rören, för att slutligen lägga tillbaka den ursågade kilen bakom rören.

Regleringen i kombiackordsprislistan

Kombiackordsprislistan innehåller enhetspriser för olika moment i arbetet vid golvläggning. Av tabell 4 framgår att ersättning vid läggning av parkettbrädor utgår med dels 16,40 kr per kvm när parkettbrädorna har en tjocklek om högst 17 mm (punkt 011), dels ett grundpris per golvyta, dvs. per rum, om 58,10 kr (punkt 019). Därutöver tillkommer ytterligare ersättning för vissa arbetsmoment. Urtag i parketten regleras i punkterna 042 och 043.

I punkten 042 anges att viss ersättning utgår per urtag för urtag t.o.m. 80 mm i diameter eller största sidomått, utöver fyra stycken per golvyta. De fyra första urtagen av den storleken i ett rum ger alltså ingen extra ersättning.

I punkten 043 anges att viss ersättning utgår per urtag om urtagets diameter är över 80 mm t.o.m. 400 mm eller har ett största sidomått inom det spannet. För dessa större urtag utgår alltså ersättning från och med första urtaget i ett rum, dessutom med ett högre belopp per styck än under punkten 042.

Enligt arbetsgivarparterna innebär punkt 042, vid urtag för radiatorrör, att det är själva urtaget eller hålet i parketten som ska omsluta röret som avses med urtag. Vid beräkningen av urtagets storlek ska urtagets diametermått mätas efter det att parkettbrädan ligger färdiglagd på golvet. De urtag, de hål, som arbetstagarna gjort för radiatorrören har varit under 80 mm i diameter.

Enligt förbundets mening är det den ursågade kilens sidomått som i de aktuella fallen avses med begreppet urtag. De kilar som sågats ut har ostridigt haft ett sidomått överstigande 80 mm varför ersättning, enligt förbundet, ska utgå enligt punkten 043. Detta är felaktigt. Att en kil sågas ur är en arbetsmetod för att få parkettbrädan på plats och inget urtag i bestämmelsens mening.

Punkt 043 är enligt ordalydelsen i och för sig tillämplig på urtag för radiatorrör. Det förekommer emellertid inte att urtag för radiatorrör överstiger 80 mm, eftersom sådana rör inte har en diameter överstigande 80 mm. Punkt 043 är huvudsakligen tillämplig på väggpelare, kolonner, utsprång och balkar som sticker ut i rummet. I en kommentar till punkterna anges följande. ”Betaling för urtag utgår när parketten omsluter tre sidor”. För pelare som ligger i ett hörn utgår således ingen ersättning alls, eftersom parketten då enbart omsluter två sidor.

Kombiackordsprislistan är schematisk och uppbyggd kring ett färdigt arbetsmoment som kan ses på en ritning. Listan ska kunna användas vid priskalkylering. Ersättning utgår för arbetsmomentet som sådant, inte för de olika detaljerna eller för uppsågning av kilen. Ersättning utgår alltså inte för arbetsmetoden.

Avtalshistorik

Kombiackordsprislistan har en lång bakgrundshistoria. Under 1960-talet och början av 1970-talet utfördes omfattande mätningsarbeten av tidsstudiemän. Dessa mätte upp olika arbetsmoment för att därigenom komma fram till så korrekta enhetstider och ackordspriser som möjligt. Tidsstudierna omfattade även området golvläggning.

1973 års ackordsprislista

1973 års ackordsprislista bygger på ett s.k. rakt ackord, dvs. ett ackord där hela lönen är rörlig och enbart ackordslön utgår. Listan var synnerligen detaljrik, omfångsrik och komplicerad. Ackordsmätning enligt listan blev därmed också tidskrävande.

Enligt tabell 02 om parkettbrädor fanns i avdelning B om ”Hörn och passningar” detaljerade regler av olika arbetsmoment och ersättning för dessa. Enligt punkten 016 utgick viss ersättning för profilering kring elementfötter. Punkten 017 reglerade ”Profilering kring rör”. Viss ersättning utgick för profilering kring rör t.o.m. 75 mm diameter och viss annan ersättning för profilering kring rör över 75 mm diameter.

Rakt ackord var fram till mitten av 1970-talet till fördel för arbetstagarna. Antalet nybyggnationer minskade dock i takt med att det s.k. miljonprogrammet började bli färdigställt i mitten av 1970-talet. Produktionen gick därefter ned och lönerna minskade för golvläggarna. Mätningsekostnaderna blev höga.

BI och förbundet tillsatte då en arbetsgrupp, ”listgruppen”. BI representerades av S.R., G.S. och G.X. Förbundet företrädades av L.L. och S.V. Avsikten med gruppens arbete var att förenkla ackordsprislistan från år 1973 och därvid ”köpa in” vissa poster samt skapa en jämnare inkomst för golvläggarna.

Premieackordsprislistor

Listgruppens arbete ledde fram till 1983 års premieackordsprislista. Premieackord innebär att halva lönen är beroende av tid, dvs. fast ersättning per timme, och att halva lönen avser utfört arbete.

I 1973 års lista var en viktig del av ersättningen vid parkettläggning baserad på rummets omkrets. Detta ändrades i 1983 års lista till ett styckepris per utrymme. Vissa arbetsmoment prissattes inte särskilt utan ”köptes in”, dvs. tillfördes momenten ”läggning av parkett” och ”tillägg per golvyta”, varvid priset för dessa ökades. I 1973 års lista fanns, som nämnts, flera punkter som behandlade håltagning, eller ”profilering” som det benämndes i listan, och passning kring hörn. Dessa moment kom i 1983 års lista att i stora delar inkluderas i enhetspriset för läggning av parketten.

Såvitt avser håltagning i parketten kom parterna överens om att fyra håltagningar av visst mått i ett rum skulle ingå i priset, dvs. särskild ersättning skulle inte utgå för de fyra första håltagningarna. Bakgrunden till detta var att det var standard att vardagsrum hade högst två radiatorer med två rör vardera, vilket alltså innebar fyra hål. Parterna enades därför om att dessa arbetsmoment, att göra de fyra hålen, inte skulle ersättas separat utan att de skulle ingå i enhetspriset, vilket höjdes. En reglering i punkten 042 om att ”håltagning” till och med 80 mm diameter eller största sidomått endast ersattes för det fall de var fler än fyra stycken i ett rum infördes således i 1983 års lista, vilket är den reglering som fortfarande gäller enligt kombiackordsprislistan. I punkten 043 infördes en regel om att ”d:o över 80 t o m 400 mm diameter eller största sidomått” ersattes med visst pris från första håltagningen.

I 1987 års premieackordsprislista byttes ordet ”håltagning” mot begreppet ”urtag”. Lydelsen i punkterna 042 och 043 har därefter gällt oförändrad t.o.m. kombiackordsprislistan 2010.

Kombiackordsprislistor

Parterna började i slutet av 1980-talet att åter diskutera ackordsprislistan vilket ledde fram till 1991 års kombiackordsprislista. Kombiackord innebär att förtjänsten räknas fram på två olika sätt och att det alternativ som ger den högsta förtjänsten utgår som lön.

Som redan nämnts har regeln om att särskild ersättning inte utgår för urtag för fyra rör i standardrum behållits i kombiackordsprislistan.

Kombiackordsprislistan, liksom de tidigare listorna, gäller för fullt färdigställt arbetsmoment och inte för de olika metoder som kan användas för att uppnå färdigställande av arbetsmomentet i fråga.

Kilmetoden – en arbetsmetod

Förbundet har invänt att det inte alltid är så att radiatorerna är på plats när parketten ska läggas. I de fallen sticker enbart själva rörstumparna upp. Det är då enligt förbundet möjligt att, efter att hålen borrats i brädan, trä brädan över rörstumparna och få parkettbrädan på plats. I de fallen behövs det alltså inte sågas ur någon kil och det urtag som då görs är borrhålen. I de fallen så utgår det ingen ersättning enligt punkten 043 menar förbundet, utan regleringen i 042 är tillämplig.

Enligt arbetsgivarparterna är den arbetsmetod som förbundet beskrivit inte någon vanlig metod och inte något tillvägagångssätt som var vanligt vid tidpunkten för tillkomsten av 1983 års lista. Redan då var det kilmetoden som var den etablerade arbetsmetoden och den som parterna utgick från när listan formulerades.

Lamellparketten infördes i Sverige i början av 1940-talet. Redan i början av 1960-talet lades sådan parkett regelmässigt i svenska vardagsrum. Radiatorerna i ett rum är vanligtvis på plats och anslutna till värmesystemet när parkettgolvet läggs. Det har genom åren varit standard vid såväl nybyggnation som vid reparation- och ombyggnadsarbeten, s.k. ROT-arbeten. Skälen är följande. Vid renoveringsarbeten är det vanligaste att radiatorerna inte monteras ner, men även vid nybyggnation är radiatorerna på plats när det är dags för parkettläggning. Vid parkettläggningen är det nämligen nödvändigt att rummet har uppnått rätt temperatur, dvs. 18 grader, samt en relativ fuktighet på maximalt 60 procent. Vid högre luftfuktighet kan parketten bli skev och förstöras. För att uppnå rätt temperatur och luftfuktighet är det viktigt att radiatorerna är monterade och påslagna under en tid innan parketten läggs. Om radiatorer för vattenburen värme finns i ett nybyggt hus eller rum så monteras radiatorerna därför alltid in innan parketten läggs. Detta är väl känt och etablerat sedan länge. Det bestrids därför, såsom förbundet påstår, att den gängse metoden är eller var att använda byggfläktar, i stället för att ansluta värmesystemet i fastigheten, dvs. de vattenburna radiatorerna.

När radiatorerna är på plats är kilmetoden den enda metoden som kan användas för att lägga parkett vid dem. Kährs lägningsanvisningar från år 1976 och Tarketts lägganvisningar från år 1988 utvisar kilmetoden.

Förbundets påstående om att det är vanligt att dra parkettbrädan över rören förutsätter att det är fråga om parkettläggning i nyproduktion. Det är inte vanligt att radiatorerna monteras ner när ett nytt golv ska läggas vid ROT-arbeten. Från 1970-talet och framåt har de flesta golvläggningsarbetena i Sverige varit ROT-arbeten. Detta framgår av statistiska uppgifter.

Det är inte heller så som förbundet gjort gällande att värmen från radiatorerna kan ersättas av varmluftsfläktar, för att få rätt temperatur och luftfuktighet. Användning av fläktar – byggfläktar – leder inte till att materialet håller rätt temperatur. Parketten torkas ut på ytan så att den kupar sig.

Förbundet har hävdat att arbetsmetoden att först borra två hål och sedan såga ur en kil och passa in brädan tar längre tid än att enbart borra två hål och trä över brädan. Detta ifrågasätts. Tidsskillnaden är inte stor och det krävs mer precision i att borra två hål som ska passa så att det är möjligt att trä brädan över rören. Det är fråga om en obetydlig tidsskillnad som ligger väl inom den variation av olika förutsättningar som finns vid läggning av parkett och utförande av urtag.

Partsavsikten, syftet med bestämmelsen och ordalydelsen

Parterna var när avtalet om 1983 års kombiackordsprislista träffades överens om att det var arbetsmomentet håltagning för radiatorrör som avsågs i punkten 042 och att någon särskild ersättning, utöver grundersättningen, inte skulle utgå för det arbete som det innebar att ta hål i parkettbrädan för upp till två radiatorer i ett rum, dvs. fyra hål. Det var väl känt för parterna att detta arbete vanligtvis utfördes med kilmetoden och att det inte var kilens sidomått som avsågs med begreppet ”håltagning”.

Syftet med punkt 042, när den infördes i 1983 års premieackordsprislista, var att förenkla ackordsmätningen och att kalkylering skulle kunna göras enbart genom att titta på ritningen i fråga, där radiatorerna är synliga. Utsågningen av en kil kan göras på olika sätt. Sidläggningen på triangeln varierar på utförandet, vinkeln, och rörens avstånd från väggen. Parternas avsikt var inte att det skulle krävas att urtagen skulle besiktigas för att på plats mäta sidomåttet på kilen. Ett urtag för radiatorrör framgår av ritningen, det gör inte kilen.

Syftet var också att regleringen skulle hålla över tid. Punkterna 042 och 043 är enligt sina ordalydelser tillämpliga på hål eller urtag som görs för annat än radiatorrör, t.ex. numera för golvspotlights och köksöar. Arbetsgruppen ville att listan skulle vara oberoende av vilken sorts urtag det var fråga om. Det var emellertid radiatorrören som var modell vid bestämmandet av diameterns storlek. I dagsläget saknas det ibland radiatorrör i golvet vid parkettläggningen eftersom det finns flera andra former av uppvärmning än vattenburen värme, såsom luftburen värme, golvvärme och elradiatorer. Konsekvensen av regleringen är att i de fallen utgår samma ersättning som om det funnits fyra radiatorrör, trots att inga urtag görs.

På webbplatsen synonymer.se anges att synonymer till urtag är skåra, öppning, hål där något ska skjutas in. Kilen är inget urtag eftersom den inte innebär att något ska passas in i den. Alla sågningar som sker är inte ett urtag.

Sammanfattning av grunderna för talan

De urtag ur parkettbrädor som arbetstagarna gjort för radiatorrör har inte överstigit 80 mm, då det är storleken på hålen för rören som avgör urtagets storlek. Arbetstagarna har därmed inte rätt till ersättning enligt punkten 043 i kombiackordsprislistan 2010, utan korrekt ersättning har utgått. Ingen av arbetstagarna har därmed rätt till ytterligare lön på sätt förbundet gjort gällande under förhandlingarna och som yrkats i genkäröålet.

Förbundet

Tvisten

De fem arbetstagarna har lagt parkett. För att få parketten på plats runt radiatorrören, har de borrar två cirkelrunda hål i parkettbrädan med en diameter understigande 80 mm. De har därefter sågat ut en kil med ett sidomått överstigande 80 mm. Dessa arbetsmoment innebär att delar av parketten med de angivna måtten har avlägsnats och urtag, i form av en kil, som omsluts av tre sidor har gjorts. Att kilen sedan läggs tillbaka spelar ingen roll. Urtaget, kilen, ska därmed ersättas enligt punkt 043 eftersom urtaget för kilen haft ett sidomått som överstigit 80 mm. Arbetstagarna har därmed rätt till ytterligare ersättning.

Avtalshistorik och arbetsmetod

Den avtalshistorik som redovisats av motparterna är i huvudsak korrekt. Det är ostridigt att syftet med 1983 års premieackordsprislista var att skapa mindre detaljrika och därmed enklare regler, att listan skulle vara oberoende av vilken typ av urtag det var fråga om samt att listan skulle hålla länge utan behov av revideringar för nya företeelser.

När punkterna 042 och 043 infördes i 1983 års premieackordsprislista var det emellertid ovanligt att parkett lades vid monterade radiatorer. Golvläggaren behövde därför inte göra något urtag för någon kil, utan det var tillräckligt att golvläggaren borrade hål för radiatorrören för att därefter trä brädan över rören. I de fallen ska alltså ersättning inte utgå förrän från och med det femte urtaget i ett rum. I de fall kilmetoden behöver användas och sidomåttet på kilen blir större än 80 mm så är dock punkten 043 tillämplig.

Det är riktigt att det krävs rätt temperatur och rätt luftfuktighet vid parkettläggningen för att få ett bra resultat. För detta behöver dock inte radiatorerna vara monterade och påkopplade, utan i stället används ofta värmefläktar.

Bestämmelsens syfte, partsavsikten och ordalydelsen

Den gemensamma partsavsikten när regeln infördes år 1983 var att ingen särskild ersättning skulle utgå om de fyra första urtagen var mindre än 80 mm i diameter eller sidomåttet var under 80 mm. Det fanns däremot inte någon gemensam partsavsikt om att punkt 042 skulle användas oavsett vilken arbetsmetod som användes. Det tar avsevärt mycket längre tid att lägga parkett när kilmetoden används än när parkettbrädan i stället träas över radiatorrören. Arbetsmetoden är alltså relevant för ersättningens storlek.

Punkt 042 är systematiskt sammanbunden med punkt 043 vilket innebär att reglerna måste tolkas och bedömas i ett sammanhang. Där punkt 042 tar slut vid 80 mm, tar punkt 043 vid.

Ordalydelsen talar för förbundets tolkning. Ordalydelsen är oberoende av vilket slags urtag som är aktuellt. Punkterna 042 och 043 har även kommit att användas för andra företeelser, t.ex. golvspotlights och golvpelare. Även kombiackordsprislistans konstruktion talar för förbundets tolkning av ordalydelsen.

Det finns inte någon praxis mellan parterna om att urtag för radiatorrör med en diameter som understiger 80 mm ersätts enligt punkt 042 i stället för enligt punkt 043, oavsett om arbetsmetoden innebär urtag av kil eller med sidomått överstigande 80 mm.

Sammanfattning av grunderna för talan

De urtag som arbetstagarna har gjort för radiatorrör har haft sidomått som överstigit 80 mm, då den kil som sågats upp haft ett sådant sidomått. De fem arbetstagarna har därför för detta arbete rätt till ersättning enligt punkten 043

i kombiackordsprislistan. Korrekt ersättning har alltså inte utgått, utan de har rätt till ytterligare ersättning.

Domskäl

Twisten

Fem arbetstagare hos bolaget har utfört arbete med läggning av parkettgolv på olika arbetsplatser under perioden november 2012–februari 2013. För att kunna lägga parketten runt radiatorrören har de gjort urtag i parkettbrädan genom att borra två hål och därefter såga ur en kil så att hålen blivit halva i brädan respektive kilen. Efter att parkettbrädan lagts på plats vid rören har kilen passats in bakom radiatorrören, så att parkettbrädan omslutit de två rören.

Om ett urtag görs som är 80 mm i diameter eller mindre eller som inte har något sidomått som är 80 mm eller större så utgår inte särskild ersättning för urtaget förrän från och med det femte urtaget som görs i ett och samma rum. Detta följer av punkten 042 i kombiackordsprislistan. I de fall urtaget är från 80 till och med 400 mm i diameter eller största sidomåttet är 80 mm och upp till och med 400 mm utgår dock ersättning från första urtaget. Parterna är oense om hur begreppet urtag ska tolkas.

Arbetsgivarparterna har gjort gällande följande. Med urtag i dessa fall avses de hål som tagits ur parkettbrädan och som omsluter radiatorrören och inte storleken på den kil som sågats ur för att få brädan på plats. Urtagen, hålen för rören, har varit mindre än 80 mm i diameter. Urtag av den storleken regleras i punkt 042 och ytterligare ersättning ska därmed inte utgå.

Förbundets ståndpunkt är att med urtag avses i dessa fall kilens sidomått och eftersom kilarnas högsta sidomått ostridigt överstigit 80 mm ska ersättning utgå enligt punkt 043.

Utredningen

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. På arbetsgivarparternas begäran har förhör under sanningsförsäkran hållits med styrelseordföranden i bolaget G.S. samt vittnesförhör hållits med f.d. styrelseledamoten i BI S.R., f.d. löneansvarige inom BI G.P., tidigare ombudsmannen T.K., affärschefen vid Golv 2000 AB M.Ö., verkställande direktören vid Miljöhallen Golv AB H.S., f.d. golvläggaren och arbetsledaren G.K., f.d. golvläggaren B.F. och f.d. rörläggaren och konsulten L.D.

På förbundets begäran har hållits vittnesförhör med avtalssekreteraren vid förbundet T.H., samt förbundsombudsmännen L.A. och A.L.

Har arbetstagarna rätt till ytterligare ackordsersättning?

Mellan parterna är således tvistigt vad begreppet urtag betyder i punkterna 042 och 043 i kombiackordsprislistan och vad för slags urtag de angivna måtten avser. Parterna är överens om att för det fall det är sidomåttet på den ursågade kilen som avses så har de fem arbetstagarna rätt till ytterligare ersättning med de av förbundet yrkade beloppen och tvärtom, att förbundets talan ska avslås, om urtaget är det hål i parkettbrädan som ger plats åt röret.

Enligt arbetsgivarparterna innebär ordet ”urtag” öppning, hål, där något ska skjutas in. Arbetsgivarparterna har vidare anfört att de aktuella kilarna inte är detsamma som urtag eftersom de inte innebär att något ska skjutas in i dem. Enligt förbundets mening är betydelsen av ordet ”urtag” beroende av vilket slags urtag som är aktuellt.

Enligt Arbetsdomstolens mening får ordet ”urtag” i allmänt språkbruk närmast anses ha den innebörd som arbetsgivarparterna påstått.

Utgångspunkten vid tolkningen av ett kollektivavtal är dock att det i första hand är parternas gemensamma avsikt vid avtalets ingående som bestämmer dess innehåll. Arbetsgivarparterna har gjort gällande att den gemensamma partsavsikten när de omtvistade bestämmelserna infördes år 1983 var att det var arbetsmomentet håltagning som avsågs, oavsett arbetsmetod. Arbetsgivarparterna har också anfört att skälet till att punkten 042 fick den utformning den fick var att dess huvudsakliga tillämpningsområde avsåg urtag i parketten för radiatorrör och att det normalt finns högst två radiatorer i ett standardrum samt att det då krävs fyra hål i parketten, två för varje radiator. Arbetsgivarparternas ståndpunkt är att dessa arbetsmoment ”köptes in” genom att grundersättningen för läggning av parkett höjdes.

Förbundet har anfört att det inte fanns någon gemensam partsavsikt med den innebörd som arbetsgivarsidan gör gällande. Förbundet har däremot vidgått att fyra hål ”köptes in” på sätt som arbetsgivarparterna gjort gällande, men anfört att detta inte skulle gälla oavsett arbetsmetod. Enligt förbundet var man överens om att mindre urtag skulle ersättas först från och med femte urtaget och större urtag från första urtaget, dvs. precis som anges i ordalydelsen, och att arbetsmetoden därvid är av relevans vid bedömningen av vad som är ett urtag.

Parterna är således överens om att syftet med punkterna 042 och 043 när de infördes år 1983 var att förenkla ackordsprislistan och de är också överens om att listan skulle utformas så att den skulle, med uppräknings av beloppen, kunna tillämpas under en lång tid utan behov av revideringar för nya företeelser.

Enligt arbetsgivarparterna var det klart för båda parterna år 1983 dels att radiatorerna som huvudregel var på plats när parketten skulle läggas, dels att golvläggaren då använde kilmetoden för att göra urtaget för rören och att det mått som anges i punkten 042 är det hål som görs för att rören ska få plats, inte kilens sidomått.

Enligt förbundet var det inte så att radiatorerna som huvudregel var på plats, utan det var vanligt att parkettläggaren borrhade hål i och trädde parkettbrädan över radiatorrören och att för det fall det inte var så, utan kilmetoden användes, var det klart att om sidomåttet på kilen översteg 80 mm så skulle ersättning utgå enligt punkten 043.

Två av de personer som suttit med i listgruppen på arbetsgivarsidan har hörts i målet, S.R. och G.S. Båda har erfarenhet från golvlägningsbranschen sedan i vart fall 1960-talet. Dessa har samstämmt berättat att vid tidpunkten för 1983 års lista var kilmetoden den helt dominerade arbetsmetoden vid läggning av parkett vid radiatorrör och att detta var känt för båda parterna när punkterna 042 och 043 formulerades. S.R. har vidare berättat bl.a. följande. Parterna var överens om att lägga in regelbundet förekommande moment i grundpriset och håltagning för radiatorrör var ett sådant moment, oavsett vilken arbetsmetod som användes. Parterna var fullständigt eniga om detta och har varit det de senaste 30 åren. Han har inte tidigare varit med om att förbundet begärt ersättning för kilen. Måttet 80 mm bestämdes så att måttet med god marginal skulle var större än rörens diameter. Skälet till att ordet håltagning ersattes av ordet urtag i 1987 års lista var att ordet urtag passade bättre för de hål som behövde göras runt t.ex. en fyrkantig pelare. G.S. har uppgett att han aldrig varit med om att trä brädan över rören och påpekat att ett proppat rör är bredare upptill och att i så fall måste hålet göras så stort att det går att dra brädan över röret och att hålet då blir för stort och inte omsluter röret tillräckligt. Han har vidare berättat bl.a. följande. Parterna var vid förhandlingarna överens om att det var hållets diameter som var det relevanta och inte kilen. Vid de revideringar av listan som gjorts efter år 1983 har frågan om ersättning för utsågning av kilen aldrig varit på tal. Han har inte heller hört talas om att ersättning tidigare begärts för utsågning av kilen. S.R. och G.S. har därutöver samstämmt bekräftat arbetsgivarparternas uppgifter om att radiatorerna även i nyproduktionen regelbundet var på plats och inkopplade för att få rätt temperatur och luftfuktighet inför parkettläggningen.

G.P., som bl.a. varit löneansvarig på BI i 20 år, har berättat att han tidigare inte hört talas om den tolkning av punkterna 042 och 043 som förbundet nu framför. Han har vidare uppgett att L.A. på förbundet vid enskilda överläggningar med honom framfört att förbundet ville ändra punkten 042 så att ersättning skulle utgå från första hålet eller urtaget, men att L.A. inte nämnt något om att ersättning utgår för kilen. G.P. har uttryckt det så att ”det som mäts är det man ser, inte hur det gjorts”.

T.K., som tidigare varit ombudsman för förbundet i Linköping, har bekräftat att han aldrig varit med om att kräva betalning för arbetet att såga ut kilen och att det aldrig var en fråga som diskuterades.

Övriga av arbetsgivarparterna åberopade förhörspersoner har lämnat samma uppgifter om att det är kilmetoden som, i vart fall sedan 1960-talet, har använts vid parkettläggning vid vattenledningsrör för radiatorer vid såväl

nyproduktion som ROT-arbeten. Några av förhörspersonerna har också uppgett att det inte tar så mycket längre tid att såga ut en kil än att trä parketten över röret.

På förbundets sida har bl.a. T.H. och L.A. hörts. T.H. har uppgett att han inte varit golvläggare men att han har viss erfarenhet av golvläggning som träarbetare och att golvläggning var aktuellt någon gång om året. Han var också lokalombudsman och mättningsman under en tid och tillämpade då golvlistan. Enligt T.H. var det vanligt att radiatorerna inte var plats och att det var möjligt att såga hål i brädan och trä över brädan. Enligt honom är det en markant tidsskillnad om arbetet måste utföras med kilmetoden eller inte. Hans erfarenhet som mättningsman är att merarbetet med kilen mättes. L.A. har berättat att han varit med om att borra två hål i parkettbrädan och trä brädan över radiatorrören. Han har uppgett att han dock inte själv utfört arbete enligt golvlistan. L.A. har bekräftat att han för BI föreslagit förändring av punkterna 042 och 043 och berättat att han framfört ytterligare förenkling genom att föreslå att punkt 042 tas bort.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Arbetsgivarparternas vittnen har samstämmt berättat att kilmetoden var den helt dominerande metoden vid läggning av parkett vid radiatorrör och har förklarat varför radiatorerna var på plats vid parkettläggningen. De har alla mångårig erfarenhet under flera årtionden av just golvläggningsbranschen och tillämpningen av golvlistan, till skillnad mot förbundets förhörspersoner. Enligt Arbetsdomstolens mening finns det därmed inte anledning att ifrågasätta uppgifterna om att kilmetoden var den etablerade metoden vid tidpunkten för tillkomsten av 1983 års golvlista och att det vanligaste var att radiatorerna var på plats när parkettläggningen skedde. Det finns mot den bakgrunden inte heller anledning att ifrågasätta de uppgifter som S.R. och G.S. lämnat om vad som förevar under förhandlingarna inför 1983 års lista, att håltagning för radiatorrör var ett sådant moment som köptes in, oavsett vilken arbetsmetod som användes. Förbundets resonemang, dvs. att det är arbetsmetoden som ska ersättas, skulle enligt Arbetsdomstolens mening innebära att samtliga kilar måste mätas för att ta reda på kilarnas mått. Detta förfaringssätt talar emot det syfte som parterna, ostridigt, var överens om, nämligen att förenkla golvlistan. Den omständigheten att parterna i 1983 års lista benämnde arbetsmomentet som håltagning talar också för arbetsgivarparternas ståndpunkt i tolkningsfrågan, dvs. att ersättning skulle utgå för det hål som skapades och inget annat.

Arbetsdomstolens samlade bedömning är att punkterna 042 och 043 i kombiackordsprislistan 2010, bör tolkas mot bakgrund av omständigheterna vid avtalets tillkomst och att med urtag avses arbetsmomentet att göra ett urtag oavsett arbetsmetod. De urtag, håltagningar, som arbetstagarna gjort har vid denna tolkning ostridigt understigit 80 mm i diameter. Arbetstagarna har därmed inte rätt till ytterligare ersättning.

Slutsats och rättegångskostnader

Arbetsdomstolens ställningstagande i tolkningsfrågan innebär att arbetsgivar- sidans fastställelseyrkande ska bifallas. Härav följer att förbundets talan ska avslås.

Arbetsgivarparterna är vid denna utgång fullt ut vinnande parter. Förbundet ska därför åläggas att ersätta arbetsgivarparterna för deras rättegångs- kostnader.

Arbetsgivarparterna har yrkat ersättning med sammanlagt 624 273 kr, varav 549 687 kr i ombudsarvode. Förbundet har överlämnat frågan om ersättning- ens skälighet till domstolens bedömning. Arbetsdomstolen anser att arbetsgi- varparterna med hänsyn till målets omfattning får anses skäligen tillgodo- sedda med ersättning för ombudsarvode uppgående till 450 000 kr. Övriga kostnader finner domstolen skäliga.

Domslut

1. Arbetsdomstolen förklarar att BBM i Karlstad AB inte är betalningsskyl- digt för tillkommande lön till P.L. med 859,55 kr, till A.P. med 1 190,37 kr, till H.D. med 5 789,83 kr, till TS med 750,51 kr och till J.A. med 547,79 kr.
2. Arbetsdomstolen avslår Svenska Byggnadsarbetareförbundets yrkanden.
3. Svenska Byggnadsarbetareförbundet ska ersätta Sveriges Byggindustriers och BBM i Karlstad AB:s rättegångskostnader med 524 586 kr, varav 450 000 kr avser ombudsarvode, med ränta enligt 6 § räntelagen på det först- nämnda beloppet från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Cathrine Lilja Hansson, Dag Ekman, Inga Jerkeman, Claes Frankhammar, Göran Söderlöf, Sten-Ove Niklasson och Bengt G Nilsson.
Enhälligt.

Rättssekreterare: Lotta Bodelius